

Īpašu uzdevumu ministra sabiedrības integrācijas lietās Oskara Kastēna raksts

Laikraksts: Diena

Publicēta: 02.06.2007.

Draugi vai draudi?

Vai esat ievērojuši, ka *praidis* ar katru gadu sākas ātrāk? Izsakoties precīzāk, ažiotaža, viedokļu konfrontācija, paziņojumu un dažkārt arī apvainojumu apmaiņa, bažas par drošības riskiem saistībā ar seksuālo minoritāšu gājiena ieceri sākas jau janvārī. Šogad to nesauc par *praidi*, bet - Gājiena par vienlīdzību. Nav no svara, vai to dēvē par *praidi*, vai Draudzības dienām, sabiedrībā to uztver līdzīgi.

Man ir vairākkārt jautāts viedoklis par 3.jūnijā paredzēto gājienu. Savu attieksmi neesmu slēpis un man vēl joprojām ir viens vēstījums visiem. Valsts nodrošina biedrošanās un pulcēšanās brīvību, ikvienam ir tiesības rīkot miermīlīgas sapulces un gājienu, kā arī piketus. Par seksuālo minoritāšu gājienu ir pieņemti vairāki tiesu lēmumi un galīgie spriedumi gan 2005., gan 2006.gadā ir bijuši gājienu organizatoriem labvēlīgi, tādēļ man nav pamata apšaubīt gājienu likumību, toties ir nopietnas šaubas par to mērķtiecību un Latvijas sabiedrības ieguvumiem.

Piekrītu viedoklim, ka neviena cita forma – raksti presē, konferences, filmu dienas un citi informatīvi pasākumi, nepiesaistītu tik lielu uzmanību lesbiešu, geju, biseksuālu un transpersonu (LGBT) kopienai, kā to var panākt ar gājienu rīkošanu. Ja šāds ir bijis organizatoru mērķis, tas nepārprotami ir sasniegts. Taču domāju, ka tā ir Pirra uzvara. Biedrības Dialogi.lv pētījums „Latvijas iedzīvotāju attieksme pret seksuālajām minoritātēm: dimensijas un „temperatūra”” parāda, ka neiecietība pret šo grupu gada laikā ir pieaugusi. Pat divu LGBT aizstāvības organizāciju - *Mozaika* un *ILGA Latvija*, kas ir iestājusies pret gājienu, attiecības, šķiet, nevar būt vēl sliktākas nekā šobrīd.

Arī plašsaziņas līdzekļos izskanējusi viedokļu konfrontācija liek bažīties, ka atbilde uz Draudzības dienu pasākumiem var izpausties kā fiziska konfrontācija. Tā kā esmu patstāvīgā kontaktā ar iekšlietu ministru I.Godmani, esmu drošs, ka policija darīs visu, lai novērstu incidentus. Tomēr, ja trim ķēdēm policistu ir jāšargā viena sabiedrības daļa no citas, tas apliecina nepieciešamību pēc konstruktīvas sarunas. Miers, kas balstās uz bruņotu sargu vairogiem, ir ļoti dārgs - taču nedz īpaši vērtīgs, nedz noturīgs - miers.

Līdzsvars sabiedrībā ir panākams ar ilgtermiņa pasākumiem. Iecietības jēdzienu var saprast un tas tiek saprasts dažādi - kā paciešana, sapratne vai pieņemšana. 2004.gadā Ministru kabinets atbalstīja sekretariāta izstrādāto Nacionālo programmu iecietības veicināšanai, kuras ieviešanas vadību, koordināciju, pārraudzību un izvērtēšanu veic sekretariāts. Interese par programmu tās sabiedriskās apspriešanas laikā 2004.gada pavasarī bija liela un rezultāti atspoguļojas arī programmas saturā. Kopš programmas pieņemšanas, esam pārliecinājušies, ka nepieciešamas dziļākas diskusijas par pašu programmas būtību un iecietības jēdziena saturu, kā arī iecietības veicināšanas metodēm. To arī apliecināja viedokļu apmaiņa, kas sekoja sekretariāta izstrādātajiem grozījumiem programmā.

Dziļa un jēgpilna saruna par programmu un iecietību kopumā notika aprīlī sekretariāta organizētajā konferencē *Par un pret iecietību*. Tajā uzstājās Tiesībsargs R.Apsītis, Eiropas Kopienu tiesas tiesnesis E.Levits, žurnālists J.Domburs, EP deputāti un citi profesionāļi. Konference parādīja, ka pat radikāli atšķirīgu uzskatu pārstāvju vienošanās kopējam darbam ir iespējama, ja ir ievēroti vairāki priekšnoteikumi – ja diskusijas dalībnieki ir motivēti cits citā ieklausīties, nevis runāt saukļu valodā un ja diskusija notiek pietiekami augstā kompetences līmenī. Tas liek man cerīgi raudzīties nākotnē.

Ja saskaņā ar reliģisko pārliecību homoseksuāla prakse ir grēks, ikvienam ir tiesības tā domāt un šo pārliecību apliecināt. Taču pilnīgi piekritu arhibīskapam J.Vanagam, kurš ir teicis - protestēt var, taču tas jādara ar cieņu gan pret līdzcilvēkiem, gan pret sevi pašu. Līdzšinējās diskusijas ir pārliecinājušas, ka būs jautājumi, kuros ikviens paliks pie saviem ieskatiem. Atšķirīgā nostāja pret seksuālajām minoritātēm ir balstīta katra indivīda pieredzē un vērtību sfērā. Katram ir tiesības pie saviem ieskatiem palikt, paust un aizstāvēt tos publiskajā telpā. Ikviens uzskats un rīcība arī var tikt kritizēti. Jautājums ir par formu, kādā to dara.

Visticamāk, daudziem šo svētdien notiekošais gājiens nešķitīs pieņemams. Savu attieksmi pret to jau esmu paudis. Taču, lai mūsu savstarpējā nepieņemšana ir cieņpilna nepieņemšana. Viedokļu apmaiņu atstāsim piemērotākām vietām. Ielu gājieni un protesta piketi ir paziņojuma, nevis diskusijas veids. Bet dūru vicināšana un kliegumi: „Sit, sit!”, lai paliek boksa ringam.

Šajā nedēļas nogalē es neesmu ieplānojis ārzemju komandējumu, atsaucīgu ārstu apliecinātu pēkšņu saslimšanu vai atvaļinājumu. Būšu Rīgā, lai sekotu līdz notikumiem. Mūsu kultūrā ir bieži pausts nosodījums jebkurai vardarbībai. Es ticu Latvijas iedzīvotāju veselajam saprātam.